

Neljännenvuosi- katsaus 1–3 2026

Sisällys

Hyvinvointialuejohtajan katsaus	3
Konsernipalveluiden toimialajohtajan katsaus	6
Pelastustoimen toimialajohtajan katsaus	10
Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialajohtajan katsaus	12
Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelujen ja aikuisten sosiaalipalvelujen vastuualuejohtajan katsaus	15
Ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen vastuualuejohtajan katsaus	18
Terveystuotannon palvelujen vastuualuejohtajan katsaus	20
Palvelutuotannon tukipalvelujen vastuualuejohtajan katsaus	23
Henkilöstökatsaus	25
Talouskatsaus	27

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuosi 2026 on toimeenpanon ja uudistumisen vuosi. Olemme viime vuosina tehneet merkittäviä päätöksiä ja linjauksia toiminnan ja palvelurakenteen uudistamiseksi. Nyt keskeistä on viedä nämä suunnitelmat määrätietoisesti käytäntöön ja varmistaa, että uudistukset näkyvät konkreettisina parannuksina arjen työssä, palvelujen sujuvuudessa ja talouden hallinnassa.

Samalla toimintaympäristömme säilyy vaativana. Talouden tasapainottaminen edellyttää edelleen vahvaa sitoutumista, johdonmukaista johtamista ja kykyä uudistaa toimintaa. Onnistuminen tässä työssä edellyttää meiltä kaikilta yhteistä suuntaa ja vahvaa yhteistyötä.

Toiminnan ja talouden yhteensovittaminen

Vuoden 2025 tilinpäätös toteutui ennakoitua parempana ja osoitti, että tehdyillä sopeuttamistoimenpiteillä on vaikutusta. Tuloksen parantuminen on vahva osoitus siitä, että voimme omilla toimenpiteillämme vaikuttaa talouden suuntaan. Samalla se korostaa tarvetta jatkaa työtä entistä määrätietoisemmin ja varmistaa, että päätetyt toimenpiteet toteutuvat suunnitellusti.

Vuonna 2026 keskeisin tavoitteemme on toiminnan ja talouden entistä tiiviimpi yhteensovittaminen. Tämä tarkoittaa palvelujen järjestämistä käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa sekä toimintatapojen uudistamista vaikuttavamiksi. Talouden tasapainottaminen ei ole erillinen tehtävä, vaan osa jokaisen päivittäistä työtä. Taloudelliset vaikutukset on huomioitava systemaattisesti kaikessa toiminnassa – suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Talousarviossa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää onnistunutta toimeenpanoa, toimenpiteiden ja niiden vaikutusten aktiivista seurantaa sekä kykyä reagoida nopeasti, mikäli toteuma poikkeaa suunnitellusta. Keskeistä on, että tekemillämme ratkaisuilla saavutetaan asetetut tavoitteet ja vaikutukset näkyvät konkreettisesti taloudessa ja arjen toiminnassa. Tämä työ on ollut aktiivisesti käynnissä alkuvuoden aikana, mutta kyse on enne kaikkea pitkäjänteisestä työstä, joka jatkuu koko vuoden ajan. Onnistuminen edellyttää johdonmukaista toimeenpanoa ja vahvaa sitoutumista koko organisaatiossa.

Palvelujen uudistaminen ja palveluverkon toimeenpano

Palveluverkon uudistaminen etenee päätösten mukaisesti. Tavoitteena on rakentaa palvelukokonaisuus, joka vastaa väestön tarpeisiin ja on taloudellisesti kestävä. Uudistaminen ei tarkoita ainoastaan palvelupisteiden tarkastelua, vaan ennen kaikkea toimintatapojen muutosta.

Keskiössä on palveluketjujen sujuvuus, ammattilaisten välinen yhteistyö ja asiakkaan oikea-aikainen pääsy palveluihin. Tämä edellyttää päällekkäisyyksien purkamista ja uusien toimintamallien käyttöönottoa. Digitaaliset ja liikkuvat palvelut täydentävät lähipalveluja, ja palveluja järjestetään entistä joustavammin eri tavoin.

Uudistuminen tarkoittaa myös luopumista osasta nykyisiä toimintatapoja. Tämä on välttämätöntä, jotta voimme rakentaa kestäväää ja vaikuttavaa palvelujärjestelmää tulevaisuuteen.

Arviointimenettelyn toimenpiteiden toimeenpano

Valtiovarainministeriön käynnistämä arviointimenettely on tuonut hyvinvointialueelle velvoittavia toimenpide-ehdotuksia, joiden toimeenpano on keskeinen osa vuoden 2026 työtä. Arviointimenettelyssä saatu ohjaus toimii perustana toiminnan kehittämiseksi ja talouden saattamiselle kestäväälle pohjalle.

Toimenpiteiden toimeenpano on käynnistynyt eri palveluissa, ja työtä viedään eteenpäin suunnitelmallisesti vaiheittain. Kyse on laaja-alaisesta uudistamisesta, jossa toimintaa tarkastellaan ja kehitetään pitkäjänteisesti.

Arviointimenettely ohjaa tarkastelemaan kehittämistä entistä vahvemmin palveluiden välisen yhteistyön sekä laajemmin yhteistyöalueen eri tasoilla. Yhteistyötä kehitetään osana toimintamallien ja -rakenteiden uudistamista sekä yhteistyöalueen sopimuksen päivitystä, joka on parhaillaan valmistelussa ja tuodaan päätöksentekoon syksyllä 2026 aikana.

Arviointimenettelyn palveluita käsittelevät kokoukset on pidetty. Kevään aikana valmistelimme loppuraporttia, joka etenee päätöksentekoon. Aluevaltuuston hyväksyessä loppuraportin sitoudumme toimenpideohjelman toteuttamiseen, ja sen etenemistä tulemme seuraamaan ja raportoimaan säännöllisesti.

Tiedolla johtaminen ja toimintamallien uudistaminen

Tiedolla johtamisen vahvistaminen on keskeinen osa hyvinvointialueen toiminnan uudistamista. Uusi tiedolla johtamisen toimintamalli Fokus on otettu käyttöön, ja sen systemaattinen käyttöönotto käynnistyi tammikuussa. Toimintamalli tukee yhtenäistä ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa johtamista sekä vahvistaa kykyämme seurata toiminnan ja talouden toteutumista, arvioida vaikuttavuutta ja kohdentaa toimenpiteitä tarkoituksenmukaisesti.

Samanaikaisesti uudistamme toimintamallejamme entistä vahvemmin strategiaa ja asetettuja tavoitteita tukeviksi. Tavoitteena on selkeyttää tekemistä, vähentää päällekkäisyyksiä ja varmistaa toiminnan johdonmukaisuus ja vaikuttavuus kaikilla tasoilla. Toimintamallit eivät synny organisaatorakenteesta, vaan siitä, miten toimimme arjessa – miten johdamme, teemme yhteistyötä ja uudistamme käytäntöjämme.

Uudistuminen edellyttää kykyä tarkastella omaa toimintaa kriittisesti ja tehdä tarvittavia muutoksia. Vastuu toimintamallien kehittämisestä on meillä kaikilla, ja onnistuminen rakentuu yhteisestä tavasta toimia sekä sitoutumisesta jatkuvaan parantamiseen.

Yhdessä tekemällä onnistumme

Vuosi 2026 on ratkaiseva hyvinvointialueemme tulevaisuuden kannalta. Olemme jo tehneet merkittävän uudistumismatkan ja luoneet vahvan pohjan jatkotyölle. Nyt ratkaisee se, miten onnistumme toimeenpanossa.

Onnistuminen edellyttää johdonmukaista sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin, kykyä uudistua sekä halua tehdä työtä yhdessä. Emme onnistu yksin – onnistuminen rakentuu koko organisaation yhteisestä tekemisestä.

Yhdessä tekemällä, avoimella vuorovaikutuksella ja määrätietoisella toimeenpanolla voimme rakentaa kestävä ja vaikuttavan hyvinvointialueen keskisuomalaisille.

Konsernipalveluiden toimialajohtajan katsaus

Ensimmäisen vuosineljänneksen 2026 keskeisimpiä valmisteltuja asioita konsernipalveluissa ovat olleet palveluverkko 2.0 päätöksen toimeenpano, lisärahoituksen valmisteluprosessi, lainanottovaltuuden hakeminen sekä arviointimenettelytyöryhmän työskentely. Lisäksi Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen päivittäminen on käynnistetty ja laadittu yhtiökohtainen suunnitelma varautumiseksi mahdollista hankintalain uudistusta varten. Edunvalvontaa on jatkettu ja sen tavoitteena on, että hyvinvointialueiden rahoitusmalli toteutus olisi oikeudenmukainen alueita kohtaan. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana on myös onnistuneesti valmisteltu tilivuoden 2025 tilinpäätös.

Palveluverkko 2.0

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston 9.12.2025 tekemästä sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluverkkopäätöksestä tehtiin 12 aluevalitusta Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Aluehallitus antoi kokouksessaan 10.2.2026 lausuntonsa hallinto-oikeudelle. Lausunnoissa esitettiin, että aluevalitukset on hylättävä perusteettomina ja ettei palveluverkkopäätöksen täytäntöönpanoa tulisi kieltää tehtyjen aluevalitusten vuoksi. Palveluverkkomuutokset odottivat alkuvuoden Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöstä täytäntöönpanoluvasta, jonka aikana toimeenpanosuunnitelmaa kuitenkin valmisteltiin. Hallinto-oikeus antoi välipäätöksensä 26.2.2026, että palveluverkon täytäntöönpanon kieltämiselle ei ole aihetta. Toimeenpano käynnistettiin tämän jälkeen välittömästi erillisen aikataulun mukaisesti. Ensimmäiset muutokset toteutettiin neuvoloiden ja suun terveydenhuollon osalta jo maaliskuussa 2026, mutta pääsääntöisesti muutokset näkyvät asukkaille huhtikuusta 2026 alkaen. Palveluverkko 2.0 on merkittävä sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintamallin uudistus, jonka seurauksena vuoden 2026 aikana hyvinvointialueen käytöstä poistuu suuruusluokalta noin 70.000 neliötä (15 %) tilaa.

Lisärahoitus

Keski-Suomen hyvinvointialue haki (AH 26.11.2025) valtiovarainministeriöltä hyvinvointialueiden rahoituslain (617/2021) 11 ja 26 §:n mukaista lisärahoitusta 46,0 miljoonaa euroa tilivuodelle 2025. Haettu summa vastaa hyvinvointialueen arviota vuoden 2025 rahoituksen vajeesta pitkäaikaisdiagnoosien puutteitten takia. Lisärahoitushakemuksen jättämisen jälkeen Valtiovarainministeriö asetti 16.12.2025 rahoituslain 26 §:ssä tarkoitetun valmisteluryhmän lisärahoitusta koskevan päätöksen valmistelua varten. Valmisteluryhmään kuului edustajia sekä ministeriöistä että hyvinvointialueelta. Valmisteluryhmän toimikausi oli 17.12.2025-10.3.2026. Valtioneuvosto päätti 26.3.2026, että se ei myönnä lisärahoitusta Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Ministeriöt ja Keski-Suomen hyvinvointialue eivät saavuttaneet valmisteluryhmässä yhteistä näkemystä hyvinvointialueen oikeudesta lisärahoitukseen. Lisärahoituspäätös on muutoksenhakukelpoinen ja muutoksenhaku on valmistelussa. Se on tarkoitus tuoda aluehallituksen päätettäväksi 28.4.

Lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päätti 12.2.2026 Keski-Suomen hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisesta alueen hakemuksen mukaisesti, joka oli aluevaltuuston hyväksymän vuoden 2026 investointisuunnitelman mukaisesti 69,0 miljoonaa euroa. Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan valmisteluryhmän raportissa esitettyihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Keski-Suomen hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella. Hyvinvointialueen arviointimenettelyssä laaditaan hyvinvointialuelain 122 §:ssä tarkoitettu toimenpideohjelma, joka on määrä tuoda aluevaltuustolle päätettäväksi 9.6.2026. Lainanottovaltuus on käytettävissä, kun aluevaltuusto on sitoutunut toimenpideohjelman taloudellisten tavoitteiden noudattamiseen. Poikkeuksena tästä investointi voidaan toteuttaa, jos sitä ei voida lykätä välttämättömien syiden tai kiireellisyyden vuoksi. Ennen tällaisen investoinnin käynnistämistä on asiasta neuvoteltava valtiovarainministeriön kanssa.

Arviointimenettely

Arviointiryhmä kokoontui ensimmäisen vuosineljänneksen aikana kolme kertaa. Arviointiryhmän kokouksessa 19.1.2026 käsiteltiin konsernipalveluiden kokonaisuutta ja 19.2.2026 käsiteltiin konsernipalveluiden osalta palvelutuotannon tukipalvelut, HR- sekä ICT-palvelut. 19.3.2026 käsiteltiin konsernipalveluiden osalta kokouksissa annettiin seuraavia suosituksia:

- Hankintapalvelujen uudelleen organisointi ja roolin vahvistaminen
- Raportointi- ja analytiikkapalveluiden kehittäminen
- Tilojen käytön optimointi, yhteiskäytön lisääminen sekä tarpeettomista tai toimintaan soveltumattomista tiloista luopuminen sekä näitä tavoitteita tukevien käytäntöjen ja johtamismallien kehittäminen
- Tekoälyn ja digitalisaation kokonaistaloudellinen hyödyntäminen
- Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän yhtenäistämiseen tarvittavan hankintaprosessin käynnistäminen nopealla aikataululla.

Alkuvuoden kokouksissa on käsitelty myös arviointiryhmän loppuraporttia, jonka liitteeksi hyvinvointialue laatii pitkän aikavälin toimenpideohjelman talouden tasapainottamiseksi ja alijäämien kattamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Sekä arviointiryhmän antamat velvoittavat toimenpide-ehdotukset että arviointiryhmän antamat suositukset on projektoitu, niille on nimetty vastuulliset tahot ja niiden edistymistä seurataan tiiviisti. Arviointiryhmä on antanut hyvinvointialuelain 122 § mukaisia toimenpide-ehdotuksia yhteensä 11 kappaletta.

Hankintalain uudistaminen

Hallitusohjelman mukaisesti maan hallitus on uudistamassa hankintalakia. Uudistuksella hallitus haluaa edistää markkinoiden toimivuutta, lisätä kilpailua ja kilpailuneutraliteettia sekä huomioida huoltovarmuuteen liittyviä tarpeita julkisissa hankinnoissa. Lasiesitys on annettu eduskunnan käsittelyyn 5.2.2026 ja eduskunnan on määrä hyväksyä se kevätistuntokaudella. Laki tulisi voimaan vuoden 2026 aikana siirtymäsäännöksi. Merkittävin muutos lakiesityksessä on sidosyksikköhankintojen sääntely siten, että sidosyksikköhankinnan toteuttamiselle asetettaisiin 10 prosenttiyksikön vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus 1.7.2027 alkaen. Lainsäädännön uudistaminen vaikuttaa Keski-Suomen hyvinvointialueella yhteensä 16 eri yhtiön kanssa tehtyihin sidosyksikköhankintasopimuksiin. Alkuvuoden aikana on laadittu yhtiökohtainen suunnitelma siitä, missä yhtiöissä on tarkoituksenmukaista jatkaa asiakasomistajana tai vaihtoehtoisesti miten vastaavat palvelut hankitaan jatkossa. Vuoden 2026 talousarviossa on varattu 1,0 miljoonaa euroa mahdollisiin osakehankintoihin.

Yhdyspintasuunnitelma hyvinvointialueen, kuntien ja liiton välillä

Keski-Suomen hyvinvointialue, Keski-Suomen kunnat, Keski-Suomen liitto solmivat strategisen yhteistyösopimuksen 1.1.2026 alkaen. Yhteistyösopimuksen asetetaan kuntien ja maakunnan liiton kanssa yhteiset tavoitteet yhteistyölle ja vahvistetaan alueellisen yhteistyön rakenteita. Tätä yhteistyösopimusta täydentämään laadittiin yhdyspintasuunnitelma, joka hyväksyttiin aluehallituksessa 10.3.2026. Sopimusta täydentävä suunnitelma tekee näkyväksi yhteistyön tavoitteiden edistämiseksi ja määrittää seurannan periaatteet. Nämä kaksi sopimusta muodostavat sisällöllisesti myös hyvinvointialuelain 14 § mukaisen neuvottelukokonaisuuden Keski-Suomessa.

Uusi konsernipalveluiden organisaatorakenne aloitti 1.1.2026

Konsernipalveluiden toimialan organisaatio muuttui 1.1.2026, kun uusi hankintojen sekä raportointi- ja analytiikan palvelualueet aloittivat toimintansa ja samalla tietojohdamisen palvelualueen toiminta päättyi. Molemmat uudet palvelualueet ovat jatkossa osa johtamisen tukipalveluiden vastuualueen toimintaa. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana uusien palvelualueiden organisaatorakenteita ja toimintatapoja on rakennettu ja palvelualueita on lisäresursoitu TA 2026 varauksien mukaisesti. Hankintapalveluiden kehittämissuunnitelman laadinta on käynnistetty.

Talouden toteuma

Konsernipalveluiden tammi-maaliskuun toimintakatteen toteuma on -66,5 M€ ja se on 10,1 M€ matalampi kuin vastaavalle ajanjaksolle jaksotettu talousarvio, joka ennakoiti talouden toteutumista talousarviota paremmin. Toimintakulut ovat olleet ensimmäisellä vuosineljänneksellä -69,6 M€ ja ne ovat toteutuneet tiukan säästöohjelman ansiosta -6,5 M€ (-8,5 %) pienempinä kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Riskejä talouden toteumaan loppuvuoden osalta aiheuttavat kiristynyt Lähi-idän tilanne ja sen seurauksena kohonneet energian, raakaöljyn ja mm. ICT-laitteiden komponenttien hinnat. Myös aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden saatavuusongelmat ovat kasvaneet.

Konsernipalveluiden vuoden 2026 talousarvio sisältää 11,3 M€ sopeuttamistoimenpiteet. Merkittävin sopeutustoimenpide on palveluverkko 1.0 toimeenpano sekä palveluverkko 2.0 mukaiset säästöt erityisesti tilapalveluissa ja palvelutuotannon tukipalveluissa. Palveluverkko 1.0 ratkaisu ja tilojen käytön tehostaminen on arvioitu tuovan vuodelle 2026 noin 4,0 miljoonan euron säästöt tilakustannuksista. Palveluverkkoratkaisun 2.0 on arvioitu tuovan vuodelle 2026 noin 3,5 miljoonan euron tilavuokrasäästöt (kokonaisvuosivaikutus 7,8 miljoonaa euroa) ja palvelutuotannon tukipalveluiden osalta noin 0,4 miljoonan euron säästöt (kokonaisvuosivaikutus 0,9 miljoonaa euroa). Muita sopeutustoimenpiteitä ovat kulttuuri- ja liikuntaedun tauottaminen vuodelle 2026, työterveyshuollon rajaukset, henkilöstöpoistuman hyödyntäminen sekä palvelu- ja tarvikehankintojen, lisenssikulujen, koulutus- ja matkustuskustannuksien jne. supistaminen.

Konsernipalveluihin talouden sopeuttamistoimenpiteet tulevat ensimmäisen vuosineljänneksen talouden seurantatietojen perusteella toteutumaan lukuun ottamatta palveluverkko 2.0 ratkaisulle asetettua tilavuokrasäästöä. Alkuperäisestä 3,5 M€ säästötavoitteesta jää toteutumatta noin 1,5 M€ johtuen toimeenpanon viivästyemisestä aluevalituksien vuoksi. Vaje kuitenkin saadaan kompensoitua tilapalvelun sisällä esim. muuta tilankäyttöä tehostamalla. Talousarvion toteuttamiseksi on jatkettu tiukkaa talouspoliikkaa henkilöstötäyttöjen ja hankintasopimuksien osalta. Konsernipalveluissa on myös laadittu henkilöstön lomautussuunnitelmat aluehallituksen 16.12.2025 hyväksymien lomautusperiaatteiden mukaisesti. Hyvinvointialueen lomautukset ja niitä vastaavat toimet tulevat painottumaan konsernipalveluiden toimialalle.

Kokonaisuutena konsernipalveluiden toimialan tilinpäätöksen ennustetaan toteutuvan 0,36 M€ talousarviota paremmin. Tietohallinnon ennustetaan alittavan talousarvion 1,0 M€. Strategia ja järjestämisen vastuualueella talouden ennustetaan toteutuvan yhteensä 0,64 M€ talousarviota heikommin johtuen talousarviovarausta suuremmasta potilasvakuutusmaksusta (520.000 €) sekä budjetoimattomasta Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteisen valmiuskeskuksen kustannuksista (120.000 €). Kevään talousarviomuutoksissa korjataan nämä budjettipoikkeamat konsernipalveluiden toimialan talousraamin sisällä.

(1000 €)	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Tilinpäätös ennuste 2026	Ennustettu poikkeama 2026	Muutos TPE 2026- TP 2025	Toteuma 1-3/2025	Toteuma 1-3/2026	Muutos 1-3 (2025-2026)	Muutos-% 1-3 (2025-2026)
☐ TOIMINTAKATE	-263 906	-284 573	-284 213	360	-20 307	-72 654	-66 503	6 152	-8,5
☐ 1 Konsernipalvelut	-263 906	-284 573	-284 213	360	-20 307	-72 654	-66 503	6 152	-8,5
10 Strateginen johtaminen ja järjestäminen	-10 356	-9 788	-10 428	-640	-72	-5 188	-1 521	3 668	-70,7
11 Johtamisen tukipalvelut	-170 185	-183 043	-182 043	1 000	-11 858	-47 750	-43 570	4 180	-8,8
12 Palvelutuotannon tukipalvelut	-83 365	-91 742	-91 742	0	-8 377	-19 716	-21 412	-1 696	8,6

Taulukko1: Konsernipalveluiden toimialan talouden toteuma 1–3/2026 (ulkoiset erät)

Pelastustoimen toimialajohtajan katsaus

Pelastustoimen toimialalla, Keski-Suomen pelastuslaitoksella, lakisääteiset hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelut ovat edenneet suunnitelmallisesti tarkastelujaksolla 1–3/2026. Merkittäviä poikkeamia palveluissa ei ole ollut.

Pelastustoiminnan tehtävät ovat tarkastelujaksolla hieman lisääntyneet verrattuna vuoteen 2025. Onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa, ohjauksessa, neuvonnassa, turvallisuusviestinnässä ja pelastustoimen valvontatehtävissä, suoritemäärät ovat edenneet suunnitelmallisesti vuoden 2026 valvontasuunnitelman mukaisesti. Alkuvuoden aikana on valmistelu kansallisen toimialasidonnaisen Onnettomuuksien ehkäisyn -tietojärjestelmän käyttöönottoa.

Pelastustoimen varautumisen ja väestönsuojelun palveluissa toiminta on edennyt suunnitelmallisesti. Toimintavuoden painopisteinä ovat edelleen maakunnan evakuoitusuunnittelu viranomais- ja kuntayhteistyön kanssa, pelastuslaitoksen henkilöstön väestönsuojelukoulutukset, aktiivinen osallistuminen hyvinvointialueen yhteisen varautumisen kehittämistyöhön sekä Keski-Suomen kokonaisturvallisuuden kehittäminen maakunnan turvallisuus- ja valmiustoimikunnassa (KSTURVA) ja sen sihteeristössä.

Henkilöstöresurssien osalta ei ole tapahtunut merkittäviä poikkeamia ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Pelastustoiminnan palvelut on tuotettu minimitoituksella päätoimisen ja sopimushenkilöstön toimesta, ylityökertymä ei ole lisääntynyt. Onnettomuuksien ehkäisyssä, pelastustoimen valvontatehtävissä, on riskiperusteiseen tarpeeseen ja sen perusteella laadittuun valvontasuunnitelmaan nähden kahden (2) henkilötyövuoden vajuus.

Tammikuun 2026 aikana käsiteltiin Keski-Suomen hyvinvointialueen arviointimenettelyssä pelastustoimen palveluiden tarkastelu loppuun ja annettiin hyvinvointialueen pelastustoimelle arviointiryhmän suositukset. Valtion ohjauksen mukaisia toimenpiteitä on aloitettu toteuttamaan jo vuoden 2025 aikana ja jatketaan kuluvana toimintavuonna. Itäisen yhteistyöalueen (YTA) pelastuslaitosyhteistyötä kehitetään suunnitelmallisesti ja tuloksekkaasti.

Talouden toteuma

(1000 €)	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Tilinpäätös ennuste 2026	Ennustettu poikkeama 2026	Muutos TPE 2026- TP 2025	Toteuma 1-3/2025	Toteuma 1-3/2026	Muutos 1-3 (2025-2026)	Muutos-% 1-3 (2025-2026)
TOIMINTAKATE	-24 872	-25 068	-25 052	16	-179	-5 263	-5 434	-171	3,2
2 Pelastustoimi	-24 872	-25 068	-25 052	16	-179	-5 263	-5 434	-171	3,2
20 Keski-Suomen pelastuslaitos	-24 872	-25 068	-25 052	16	-179	-5 263	-5 434	-171	3,2

Taulukko 2: Pelastustoimen toimialan talouden toteuma 1–3/2026 (ulkoiset erät)

Keski-Suomen pelastuslaitoksen tammi-maaliskuun toimintakatteen (ulkoiset erät) toteuma on noin 0,28 M€ parempi, kuin raportointijaksolle jaksotettu talousarvio. Tilinpäätösennusteeseen on huomioitu poistot, tulevat työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset, paikallisten

sopimusten vaikutukset sekä syksyllä toteuttavat pelastustoiminnan Keuruun ja Jyväskylän Savelan toimipisteiden 24/7-valmiuden aloittamisen kustannukset. Tämä ennakoi toimintavuoden talouden toteumista talousarvion mukaisesti.

Hyvinvointialueen ja toimialalle päätetyt sopeuttamistoimenpiteet etenevät suunnitelmallisesti. Vuoden 2026 talouden sopeuttamistoimenpiteenä pelastuslaitoksen käyttötaloudesta säästetään 0,48 M€, joka kohdistuu henkilöstöresurssien vähentämiseen (viransijaiset, varallaolojen vähentäminen). Sopeuttamistoimenpiteiden tavoitteet ennakoidaan toteutuvan täysmääräisesti. Hyvinvointialueen päättämät henkilöstön lomautukset toteutetaan lomautussuunnitelman mukaisesti sekä lomapalkkavelkaa pienennetään suunnitelmallisesti.

Sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtajan katsaus

Sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtajan katsaus

Vuoden 2026 ensimmäinen neljännes on ollut sosiaali- ja terveystalouksissa talousarvion ja palveluverkon toimeenpanon käynnistämisen aikaa. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden mukainen toiminta on lähtenyt pääosin suunnitellusti käyntiin, ja toiminnan ja talouden yhteensovittaminen ohjaa vahvasti kaikkea tekemistämme.

Talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Sosiaali- ja terveystalouden toimialan talouden toimintakatteen toteuma tammi–maaliskuussa on 217 M€, joka on 92 % jaksotettuun talousarvioon nähden. Toteuma on 3,8 % viime vuoden vastaavan ajankohdan toteumaa pienempi. Toimintakulut ovat olleet 246,7M€ ja toimintatuotot 29,8M€. Talouden toteutuminen alkuvuoden osalta antaa edellytykset tavoitteiden saavuttamiselle, mutta edellyttää suunniteltujen toimenpiteiden johdonmukaista toimeenpanoa koko vuoden ajan.

Keskeisintä on varmistaa, että toiminta toteutuu talousarvion mukaisesti ja että päätettyjen toimenpiteiden vaikutukset näkyvät arjen työssä. Tämä edellyttää aktiivista seuranta- ja tiedolla johtamista sekä kykyä tehdä tarvittavia muutoksia toimintaympäristön ja toteuman perusteella.

Palveluverkon toimeenpanon eteneminen

Aluevaltuuston, 9.12.2025, tekemästä sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkopäätöksestä tehtyjen aluevaltuustusten osalta Hallinto-oikeus antoi välipäätöksensä 26.2.2026, jossa se ei kieltänyt palveluverkkopäätöksen täytäntöönpanoa. Palveluverkon toimeenpano pystyttiin käynnistämään noin kuukauden viiveellä suhteessa siihen, jos aluevalituksia ei päätöksestä olisi tehty. Palveluverkon toimeenpano käynnistyi alkuvuonna suunnitellun, erillisen aikataulun mukaisesti. Aikataulun viivästymisen vuoksi joidenkin toimipisteiden osalta jouduttiin tekemään jatkovuokrasopimuksia, jotka osaltaan voivat aiheuttaa pientä riskiä palveluverkkopäätöksen taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen osalta. Palveluverkon muutos kohdistuu ennen kaikkea toimintamalleihin ja siihen, miten palvelut tuotetaan ja järjestetään. Tavoitteena on rakentaa palvelukokonaisuus, jossa lähipalvelut, digitaaliset palvelut ja liikkuvat palvelut muodostavat toimivan ja asiakaslähtöisen kokonaisuuden.

Keskeistä on palveluketjujen sujuvuuden parantaminen, päällekkäisten toimintojen purkaminen sekä yhteistyön vahvistaminen eri palveluiden välillä. Muutokset näkyvät vaiheittain arjen toiminnassa esimerkiksi siinä, miten asiakkaat ohjautuvat palveluihin ja miten palvelut toimivat yhteen. Palveluverkon uudistaminen etenee päätösten mukaisesti, ja toimeenpanoa jatketaan suunnitelmallisesti koko vuoden ajan.

Palveluverkkomuutosten myötä on käynnistynyt myös henkilöstön kuulemiset muutoksessa, etenkin niissä toimipisteissä työskentelevien työntekijöiden osalta joissa toiminta päättyy.

Pääsääntöisesti henkilöstölle pystytään tarjoamaan korvaavaa työtä muista toimipisteistä, mutta irtisanomisilta ei todennäköisesti vältytä. Jonkun verran on myös irtisanoutumisia muutosten vuoksi. Lopulliset henkilöstövaikutukset tarkentuvat kuluvan vuoden aikana kun muutoksen toimeenpano etenee ja saatetaan loppuun.

Arviointimenettelyn toimenpiteiden toimeenpano

Arviointimenettelyn aikana saadut toimenpide-ehdotukset ja suositukset ohjaavat merkittävästi sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistä. Olemme saaneet useita sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvia toimenpide-ehdotuksia ja suosituksia, jotka edellyttävät toiminnan uudelleentarkastelua, lisäsopeuttamistoimia sekä palvelurakenteiden ja toimintamallien muutoksia, etenkin näkökulmana on ollut palveluiden keventäminen tai palveluiden laajuuden supistaminen.

Toimenpiteiden toimeenpano on käynnistynyt eri palveluissa, ja työtä viedään eteenpäin vaiheittain osana päivittäistä johtamista ja toiminnan kehittämistä. Arviointimenettelyssä on tunnustettu, että palvelurakenteemme on kokonaisuutena liian raskas ja painopistettä on siirrettävä entistä vahvemmin varhaisiin ja kevyempiin palveluihin siten, että raskaampien palveluiden tarve vähenee. Tämä edellyttää toimivia palveluketjuja, sujuvaa palveluiden yhteensovittamista sekä integraation vahvistamista koko sosiaali- ja terveyspalveluiden kentällä. Arviointimenettely ohjaa tarkastelemaan toimintaa kokonaisuutena sekä vahvistamaan palveluiden välistä yhteistyötä. Samalla se korostaa tarvetta uudistaa toimintaa nykyistä vaikuttavammaksi ja varmistaa, että palvelut tuotetaan taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Sopeuttamistoimenpiteiden eteneminen

Talousarvioon sisältyvien sopeuttamistoimenpiteiden toimeenpano on käynnistynyt alkuvuoden aikana. Toimenpiteitä toteutetaan suunnitellusti, ja niiden vaikutuksia seurataan systemaattisesti.

Keskeistä on varmistaa, että toimenpiteet toteutuvat suunnitellusti ja että niiden vaikutukset näkyvät sekä taloudessa että toiminnan sujuvuudessa. Mikäli yksittäiset toimenpiteet eivät etene suunnitellusti, valmistellaan tarvittaessa korvaavia ratkaisuja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työ on pitkäjänteistä ja edellyttää johdonmukaista toimeenpanoa koko toimialalla.

Toiminnan kehittäminen ja tiedolla johtaminen

Toiminnan kehittämisessä painopiste on vaikuttavuuden parantamisessa ja toimintamallien uudistamisessa. Tavoitteena on rakentaa selkeämpiä ja toimivampia palvelukokonaisuuksia, jotka vastaavat paremmin asiakkaiden tarpeisiin.

Tiedolla johtamista on vahvistettu, ja uusi toimintamalli raportoinnissa (FOKUS) tukee toiminnan ja talouden systemaattista seurantaan, analysointia sekä päätöksentekoa. Keskeistä on, että käytävissä olevaa tietoa hyödynnetään aktiivisesti toiminnan ohjaamisessa ja kehittämisessä sekä tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisessa.

Yhteenveto

Vuoden 2026 alku on osoittanut, että toimeenpano on käynnistynyt suunnitellusti. Työ on kuitenkin vasta alussa, ja tavoitteiden saavuttaminen edellyttää johdonmukaista etenemistä, jatkuvaa seurantaa ja kykyä uudistaa toimintaa läpi vuoden.

Onnistuminen rakentuu arjen työssä – siinä, miten toteutamme sovittuja muutoksia, vahvistamme yhteistyötä ja hyödynnämme käytävissä olevia resursseja parhaalla mahdollisella tavalla.

(1000 €)	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Tilinpäätös ennuste 2026	Ennustettu poikkeama 2026	Muutos TPE 2026- TP 2025	Toteuma 1-3/2025	Toteuma 1-3/2026	Muutos 1-3 (2025-2026)	Muutos-% 1-3 (2025-2026)
TOIMINTAKATE	-998 963	-958 783	-957 623	1 160	41 340	-225 604	-217 052	8 552	-3,8
3 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	-998 963	-958 783	-957 623	1 160	41 340	-225 604	-217 052	8 552	-3,8
30 Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut	-174 468	-159 489	-159 489	0	14 979	-39 438	-36 740	2 698	-6,8
31 Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut	-334 237	-322 964	-322 964	0	11 273	-71 735	-74 515	-2 781	3,9
33 Terveystieteiden palvelut	-489 001	-474 873	-473 713	1 160	15 288	-114 417	-106 234	8 183	-7,2
34 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut yhteiset	-1 258	-1 457	-1 457	0	-199	-14	438	452	-3278,4

Taulukko 3: Sosiaali- ja terveystoimen palvelut talouden toteuma 1–3/2026 (ulkoiset erät)

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalouden ja aikuisten sosiaalipalveluiden vastuualuejohtajan katsaus

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalouden ja aikuisten sosiaalipalveluiden vastuualueella talousarvion mukaiset toimenpiteet ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti. Toimintakate toteutui 0,24 M€ parempana kuin jaksotettu talousarvio.

Lasten ja nuorten palvelualueen toimintakate on toteutunut 0,36M€ talousarviota paremmin. Toimintatuotot ovat toteutuneet 0,16M€ talousarviota paremmin. Lasten ja nuorten palveluiden toimintakate on talousarvion mukainen. Sopeuttamistoimenpiteet, ml. neuvolaverkon tiivistäminen ovat toteutuneet suunnitellusti.

Neuvola- ja seksuaaliterveystalouksissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on edelleen vajetta lääkärintyöstä, joka on viivästyttänyt paikoin määräaikaistarkastusten toteutumista. Erityisesti viiveet näkyvät keskisellä alueella. Yhdessä avoterveydenhuollon palveluiden kanssa on laadittu suunnitelma viivästyneiden tarkastusten toteuttamiseksi kesäkuun loppuun mennessä. Koulupsykologien ja kuraattorien osalta toteutuu lakisääteisen mitoituksen mukainen henkilöstömäärä. Kuraattori- ja psykologipalveluissa on otettu käyttöön uusi digitaalinen toimintoinen.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluissa on pystytty vastaamaan hoidon tarpeen arviointiin lakisääteisessä määräajassa. Hoitoon pääsyyn (14vrk) ei ole päästy kaikissa nuorten mtp-tiimeissä (Jyväskylä, Äänekoski). Yksikön lääkärintyö siirtyy toukokuun alussa psykiatrian ja mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden uuteen yksikköön. Tällä pyritään varmistamaan lääkärintyön riittävä resurssi ja osaaminen. Lasten ja nuorten mtp-palveluissa on otettu käyttöön uusi digitaalinen toimintoinen. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluissa oli 1–3/2026 asiakkaita yhteensä 3636 ja suoritteita (45 min.) 20650.

Asiakasohjausyksikön valmistelua on tehty vastuualueen yhteisenä työnä. Hoidon tarpeen arviointi tulee siirtymään lasten ja nuorten mtp-palveluista uuteen yksikköön.

Perheiden palveluiden palvelualueen toimintakate on toteutunut kirjautumattomat tulot huomioiden 117 000 € talousarviota parempana (ulkoiset erät). Alkuvuonna toimintakate on ollut 2 M € edellisen vuoden vastaavaa ajanjaksoa pienempi.

Perheiden palveluissa palveluiden ostoissa on ylitystä sijaishuollon laitoshoidossa -1 816 199 €, lastensuojelun perhehoidossa -47 791 € ja ammatillisen perhekotihoidossa -249 531 €. Nämä kompensoituvat palvelualueen tuloksessa muiden palveluyksiköiden säästöillä sekä tuloilla, joiden ennustetta kasvatettiin 0,45 M €. Tuloja on toteutunut ajalla 1–3/26 yhteensä 2,1 M €, mutta näistä 1,3 M € ei ole vielä kirjautunut kirjanpitoon.

Merkittävimmät sopeuttamistoimenpiteet on toteutettu palvelurakennetta keventämällä sekä asiakaskierron tehostamisella. Painopistettä on saatu käännettyä varhaisempaan vaiheeseen ja

asiakaskierto on nopeutunut. Yhteistyötä on useilla sopeuttamistoimenpiteillä tiivistetty lasten ja nuorten mt- ja päihdepalveluiden kanssa. Lastensuojelun avohuollon uusien asiakkaiden määrä on laskenut alkuvuodesta merkittävästi (1–3/25:1375 lasta; 1–3/26: 1238 lasta), samoin perhesosiaalityössä. Avohuollossa on uusia lyhytaikaisia sijoituksia (166 lasta) vähemmän edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon nähden (337 lasta), mikä on tuonut laskua sijoituskustannuksiin. Lisäksi laitoshoidon perhekuntoutuksen käytön myöntämiskriteereitä tarkennettiin siten, että vain muutamia yksittäisiä perheitä on ollut palvelun piirissä (1–3/2025: 55 lasta). Perhekuntoutuksen palvelun käytön rajaaminen ja sijoitusten korvaaminen kotiin tuoduilla tukitoimilla (mm. päivystysperhetyöpilotti) ovat tuoneet merkittävää kustannussäästöä.

Kotiin vietävien palveluiden omassa työssä on ollut jonoa sopeuttamistoimenpiteiden seurauksena. Sosiaalihuoltolain mukaisen ostetun perhetyön käyttö on ylittynyt (102 %), mutta oman työn vähentyneet (93 %). Perhetyön tehostamisen ja mm. päivystysperhetyön avulla on pystytty vähentämään uusia sijoituksia, nopeuttamaan sijoituksista kotiutumista sekä ennaltaehkäisemään lastensuojelun asiakkuuksia. Vaativan laitoshoidon ostopalveluiden käyttö on kääntynyt laskuun (1–3/26: 16 lasta; koko vuosi 25: 26 lasta). Sen sijaan huostaanotettujen lasten määrä on pysynyt alkuvuoden ajan lähes samana (tammikuu 541, helmikuu 533, maaliskuu 542), mikä on johtunut siitä, että hallinto-oikeus on ratkaissut alkuvuodesta 2026 yht. 11 lapsen huostaanottoasiat. Samalla huostaanottoja on purettu 12 lapsella.

Omien laitosten hoitovuorokaudet ovat lisääntyneet Pikkumetsän lastenkodin ja Haapaniemen nuorisokodin käynnistymisen myötä yht. 1305 vrk:lla edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon nähden. Täytöstasteet ovat laitoksissa jääneet melko alhaisiksi (90 % 1–3/26), sillä alkuvuoden aikana on ollut aiempaa huomattavasti vähemmän lapsen lyhytaikaisia sijoituksia. Oman toiminnan laitoshoidon uudelleenprofilointi on käynnistetty siten, että Palokan nuorisokodin toisen osaston toiminta pitkäaikaisena erityistason yksikkönä käynnistyy 6/2026 ja Hovilan nuorisokodin toiminta vaativan tason yksikkönä 10/2026. Tämä tulee hillitsemään vuoden aikana merkittävästi ostopalveluiden kustannuksia. Oma toiminta on 03/26 valmistuneen sijaishuollon tuotantotapa-analyysin perusteella vain n. 80 % ostetun laitoshoidon kustannuksista.

Perheiden palveluissa on valmisteltu siirtymistä arviointimenettelyn suosituksen mukaisesti yhdenmukaiseen sosiaalityöhön lastensuojelun avohuollossa ja perhesosiaalityössä, muutos etenee aikataulun mukaisesti ja käynnistyy 10/26. Vastuualueen yhteisen keskitettyjen palveluiden palveluyksikön muutosta toimipisteeksi ja siirtymää perheiden palveluiden palvelualueelle valmisteltiin maaliskuussa 2026, samoin uuden perheiden, nuorten ja aikuisten asiakasohjausyksikön toiminnan käynnistyminen 1.4.26 on edennyt suunnitelman mukaisesti. Integraatiota edistävä yhteistyö perustason mtp- ja päihdepalveluiden sekä erikoissairaanhoidon kanssa on tuonut vaikuttavuutta palvelutoimintaan, eikä alkuvuoden aikana ole esimerkiksi tehty lainkaan terveystieteellisiä sijoituksia.

Aikuisten sosiaalipalveluiden toimintakate on 1,0 M€ talousarviota parempi. Toimintatuotot 0,06 M€ ja toimintakulut 1,1 M€ ovat alle talousarvion. Huhtikuun kirjanpidossa on maaliskuuta koskevia asiakaspalvelujen ostoja 0,4 M€. Aikuisten sosiaalipalvelun toimintakatteen ennuste on talousarvion mukainen. Sopeuttamistoimenpiteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Arviointimenettelyn toimenpiteet on aikataulutettu ja käynnistetty.

Asumispalveluissa kevennettiin palvelurakennetta ja priorisoitiin omaa palvelutuotantoa. Ympäri vuorokautisissa ostoasumispalveluissa asumisvuorokausien 18 282 vrk määrä on vähentynyt 1507 vuorokaudella (2025: 19792 vrk). Vastaavasti edullisemmän ja kevyemmän palvelun yhteisöllisen ostoasumispalvelun vuorokaudet ovat kasvaneet tarkastelujaksolla 1506 vuorokaudella. Ostopalvelun piiriin on tullut välttämättömin palvelutarpein uusia asiakkaita 33 (2025:19) pääosin psykiatrian osastohoidosta. Maaliskuun lopussa ostoasumispalveluissa oli yhteensä 633 asiakasta tuettu asuminen mukaan lukien ja omassa tuotannossa oli 502 asiakasta. Tarve asumispalveluille on merkittävä.

Tuetussa asumisessa käynnistettiin mielenterveyskuntoutujille intensiivisen tuen palvelu, jota on saatavilla myös iltaisin ja viikonloppuisin. Selviämiseseman aukioloaika supistettiin 24/7 aukiolosta klo 20.00–8.00 välille. Muina aikoina selviämiseseman henkilöstö aloitti työskentelyn Kotikonsti-Nopsatiimissä, jonka palvelu kohdentuu päihdetaustaisille ja asunnottomille henkilöille. Uudet palvelumuodot aloitettiin ilman henkilöstölisäyksiä. Kuntouttavan työtoiminnan aloittamista odotti 65 asiakasta Jyväskylä-Muuramen työllisyysalueella. Oma palvelutuotanto pystyy vastaamaan em. palvelutarpeeseen.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä hoidettiin 3032 sosiaalipäivystystehtävää (2025: 3042). Tehtävistä eniten kohdentui lapsiperheisiin ja lastensuojeluun (1280), työikäisiin (843) ja iäkkäisiin (824). Ikääntyneitä koskevat tehtävät ovat lisääntyneet. Kriisityössä oli keskimäärin 74 asiakasta/kuukausi (2025: 86). Henkilöstömenojen osalta sopeuttamistoimenpide toteutui. Valtiorahoitteinen Koti kaikille Keski-Suomessa hanke sai jatkorahoituksen.

Etäpalveluiden lisäämistä edisti digitaalustan käyttöön ottaminen sekä aikuissosiaalityöhön siirtyneet 4 digisosiaaliohjaajaa. Suoran asiakastyön suoritteet ja tavoitemäärät määriteltiin ja niiden systemaattinen seuranta on käynnistynyt maaliskuussa. Sosiaalihuollon yhteiseen Lifecare Sosiaalihuolto-asiakastietojärjestelmään siirryttiin 4.3. alkaen. Valmisteilla olevan sosiaalihuollon palvelu-uudistuksen mukaisesti käynnistettiin Työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelukuvauksen kehittäminen. Uusi palvelu korvasi kuntouttavan työtoiminnan, sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan sekä sosiaalisen kuntoutuksen. Sosiaalihuollon lakiuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2027.

Talouden toteuma

Edellä on kuvattu vastuualueen toimintaa ja taloutta palvelualueittain. Kokonaisuutena vastuualueen tammi-maaliskuun toimintakate on toteutunut 0, 24 M€ talousarviota paremmin. Toteutuneet, mutta kirjautumatta olevat tulot huomioiden toimintakate alittaa talousarvion tällä ajanjaksolla 1,54 M€. Vastuualueen toimintakuluissa on alitusta 0,184 M€. Toimintatuotoissa on ylitystä 0,051 M€, tulot ovat toteutuneet 103 % talousarviosta, kun toteutuneita, mutta kirjautumattomia tuloja ei ole huomioitu.

Talouden toimenpiteinä jatketaan arviointimenettelyn toimenpidevelvoitteita ja suosituksia sekä talousarvion sopeuttamistoimenpiteitä. Keskeisiä toimenpiteitä ovat asiakaspalveluostojen vähentäminen, asumisen palveluiden palvelutarpeen mukainen keventämistä, perhehoidon

osuuden kasvattaminen sijoituksista, vapautuneiden virkojen ja työsuhteiden täyttämättä jättäminen, lomautusten toimeenpano, lomapalkkavelan vähentäminen ja työntekijöiden suoran asiakastyön osuuden lisääminen työajasta.

Ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen vastuualuejohtajan katsaus

Vastuualueen talousarviossa ja suunnitelmassa asetetut toiminnan tavoitteet ovat edenneet ja toteutuneet hyvin. Talouden sopeuttaminen toteutunut suunnitellusti. Joitakin riskejä talousarvion ylittymisen osalta tunnistetaan ja näiden osalta aktiivisesti haetaan lisäsopeutuksia, jotta talousvaikutukset saadaan kompensoitua riskien mahdollisesti realisoituessa.

Asiakasohjauksella on ollut keskeinen rooli sekä ensimmäisen että toisen vaiheen palveluverkkopäätöksen toimeenpanossa, kun päätösten mukaisesti osasta ympärivuorokautisen palveluasumisen toimipisteistä luovutaan. Asiakasohjaus hakee asiakkaille heidän palvelutarvettaan vastaavan uuden palveluyksikön.

Kotihoidon palveluissa on saatu hankintamenettely koskien kotihoidon kumppanuusmallia päätökseen neljällä kotihoidon alueella (Laukaa, Viitasaari, Pihtipudas ja Uurainen-Tikkakoski). Näillä alueilla kotihoito tuotetaan 1.6.2026 alkaen kumppanuudessa siten, että palveluntuottajalta ostetaan klo 6–22 välillä tarvittavat kotihoidon käynnit, hyvinvointialueen palvelutuotanto vastaa yöhoidon, turva-auttajien ja etähoivan käynneistä. Henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella valitun palveluntuottajan palvelukseen. Kotihoidossa on onnistuttu lisäämään välittömän asiakastyön osuutta taloussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti.

Ikääntyneiden asumispalveluissa on meneillään toimeenpano koskien ensimmäisen vaiheen palveluverkkopäätöstä, jonka myötä luovutaan Konginkankaan palvelukeskuksesta sekä Sumiaiskodista (Äänekoski). Palveluverkko 2 päätöksen mukaisesti on meneillään valmistelut Länkipohjan palvelukeskuksen (Jämsä), Hopearannan (Kivijärvi), Sylvin (Laukaa), Tuuliharju (Luhanka) palvelutuotannon päättämiseksi. Harjuhovin (Jyväskylä) osalta valmistellaan ympärivuorokautisen palveluasumisen päättymistä ja toimipisteen muuttamista yhteisölliseen asumiseen. Valmistelut laitoshoidon päättämisestä Hoivalan (Äänekoski) osalta myös meneillään.

Vammaispalveluissa on hyvin edetty sekä toimintakorteille kirjattujen talouden sopeutustoimien että talousarvion mittareiden osalta. Palvelujen myöntämiseksi ensisijaisen lainsäädännön perusteella käynnistettiin liikkumisen tuen verkosto yhteistyössä ikääntyneiden asiakasohjauksen, aikuissosiaalityön ja vammaissosiaalityön kesken. Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta on tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa selvitetty työnjakoa palveluiden järjestämisessä suhteessa ensisijaiseen lainsäädäntöön. Tässä vaiheessa vielä odotetaan kansallista ohjeistusta asiassa.

Vastuualueen vakinaisen henkilöstön määrä maaliskuussa lopussa oli 3042, mikä tarkoittaa henkilöstömäärän vähentymistä 245 henkilöllä viime vuoden vastaavaa ajankohtaan verrattuna.

Talouden toteuma

Ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen vastuualueen talouden toteuma kirjanpidon mukaan on toimintakatteen osalta 6,73M€:a parempi kuin jaksolle jaksotettu talousarvio. Vastuualueen talouden ennustetaan toimintakatteen osalta toteutuvan talousarvion mukaisena. Mm. Henkilöstömenoissa tähän mennessä säästyneet kustannukset tarvitaan puskuriksi kesän ajan sijaisten palkkaamiseen.

Asiakasohjaus- ja keskitetyt palvelut palvelualueen toteuma kirjanpidon mukaan on noin 0,6M€:a parempi kuin jaksolle jaksotettu talousarvio. Tällä hetkellä palvelualueella on tunnistettu riskiä omaishoidon tuen palveluissa lapsille omaishoitajan vapaan ajaksi hankitun palvelun kustannusten ylittymisessä. Palvelualueella haetaan keinoja lisäsäästöistä, jotta mahdollinen ostojen ylitys saadaan kompensoitua, muun muassa uuden kuljetussopimuksen myötä kuntouttavan päivätoiminnan matkakustannuksissa saavutetaan säästöjä.

Ikääntyneiden kotihoito ja asumispalvelut palvelualueen toteuma kirjanpidon mukaan on noin 4,8M€:a parempi kuin jaksolle jaksotettu talousarvio. Ikääntyneiden asumispalveluissa tunnistetaan riskiä ostopalveluun varatun määrärahan ylittymisestä, koska palvelun hintaan tuli vuoden alusta toivottua suurempi korotus. Vastuualueella haetaan aktiivisesti keinoja, joilla mahdollinen ylitys saadaan kompensoitua.

Vammaispalvelujen palvelualueen talouden toteuma kirjanpidon mukaan on noin 1,27M€:a parempi kuin jaksolle jaksotettu talousarvio. Vammaispalvelujen ostoissa tunnistaan kustannusten ylittymisriskiä, mutta uuden kuljetussopimuksen myötä sekä liikkumisen tuen palveluissa että päivätoiminnan kuljetuksissa saavutetaan säästöjä siinä määrin, että ylitys kompensoituu.

Terveydenhuollon palvelujen vastuualuejohtajan katsaus

Terveydenhuollon vastuualueella talousarvion mukaiset toimenpiteet ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti. Toimintakate toteutui 11 M€ parempana kuin jaksotettu talousarvio. Terveydenhuollon 19.6 M€ sopeuttamistoimenpiteistä on maaliskuun loppuun mennessä toteutunut 2.587M€.

Avoterveydenhuollossa hoitopääsy toteutuu hoitotakuun mukaisesti kaikissa yksiköissä. Kiireettömän hoidon saatavuus lääkäreiden vastaanotoilla mitattuna T3-ajalla (kolmas vapaa kiireetön aika) oli 17 vuorokautta ja hoitajalle 13 vuorokautta. Suun terveydenhuollossa hammaslääkärille T3 aika oli 84 vuorokautta.

Alueellinen osastotoiminta siirrettiin 1.1.2026 avoterveydenhuollon ja alueellisen osastotoiminnan palvelualueelle. Osastotoiminnan hoitajamitoitus saatiin yhteneväisesti arvioitua koko alueella ensimmäisen kvartaalin aikana. Edellisvuonna merkittävästi kasvaneet henkilöstökustannukset kääntyivät tämän myötä laskuun maaliskuun aikana. Laboratorionäytteenottoverkosto tiivistyvä palveluverkkotoimeenpanon myötä ja sitä kautta verkostotehokkuusmaksu laskee jatkossa edelleen. Palveluverkon toimeenpano käynnistyi 26.2.2026, kun Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta saatiin välipäätös, ettei täytäntöönpanon kieltämiselle ollut perusteita. Toimeenpano etenee vaiheittain kevään ja kesän 2026 aikana.

Omahoitaja-omalääkärimalli etenee koko hyvinvointialueella, niin että kaikki sosiaali- ja terveyskeskukset – ja asemat pääsevät siirtymään omahoitaja-omalääkärimalliin viimeistään vuoden 2027 alun aikana. Alueen suurin sote-keskus, Novan sosiaali- ja terveyskeskus käynnisti omahoitaja-omalääkäri toiminnan maaliskuussa. Ostopalvelua, vuokratyövoimaa lääkäreiden osalta on edelleen vähennetty hallitusti, alkuvuoden aikana lääkärivuokraus väheni 41 % (700 t€) vuoden 2025 ensimmäisestä kvartaalista. Lääkäreiden rekrytointiin on panostettu ja virkojen täyttöaste on korjaantunut, vajaus vaihteli 15–20 %, kun se korkeimmillaan on ollut jopa 30 %.

Päivystyksen, ensihoidon ja Novan erikoissairaanhoidon osastotoiminnan palvelualueella Novan yhteispäivystyksessä käynnit vähenivät n. 5 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Vuodenvaihteen ja tammikuun 2026 aikana päivystys ruuhkautui jatkohoidon järjestymisen viiveiden vuoksi, mutta kevään aikana ruuhkat ovat helpottaneet. Työ hoitoketjun sujuvoittamiseksi jatkuu yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa.

Ensihoidon palvelutasopäätös uusittiin 9.12.25. Ensihoitotoiminta on vuoden alusta alkaen ollut kokonaan hyvinvointialueen omaa tuotantoa, lukuun ottamatta siirtokuljetusyksiköitä. Käytössä on dynaaminen resursointi, joka mahdollistaa resurssien tarpeenmukaisen ja joustavan käytön. Vaativan hoidon yksikön toimintaa on uudistuksessa kehitetty. Sosiaali- terveydenhuollon tilannekeskuksen toiminta on pitkälle vakiintunut. Keskuksessa on hoidettu ensihoidon kiireettömistä tehtävistä n. 24 %, mikä tarkoittaa sitä, että ensihoitoyksiköiltä jää tänä vuonna pois n. 4 500 tehtävää. Tehtäviä on jaettu sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kesken tarkoituksenmukaisella tavalla. Tilannekeskuksen yhteydessä päivystää kokeiluluonteisesti maalissyyskuussa ns. yhden hengen yksikkö, joka tuo avun potilaalle kotiin ja tarvittaessa tukee muita toimijoita. Kokeilulla kartoitetaan toiminnan laajuutta ja vaikuttavuutta.

Patologian tuotantotavasta tehtiin alkuvuoden aikana selvitys. Selvityksen perusteella eri tuotantotapojen väliset kustannuserot todettiin suhteellisen vähäiseksi lähivuosina. Kokonaisarvion perusteella oman tuotannon jatkamista pidettiin tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena. Tämä edellyttää kuitenkin oman toiminnan sopeuttamista, joka on jo käynnistynyt.

Diagnostiikan palveluissa on jatkettu ostopalveluiden kotiuttamista. Tekoälyä on hyödynnetty mm. magneettikuvantamisessa prosessin nopeuttamisessa, jolloin tehokkuus on noussut. Päivystyksen kanssa on suunniteltu tekoälyn hyödyntämistä mm. nilkka- ja rannemurtumien diagnostiikassa, toiminta käynnistyy kevään aikana.

Erikoissairaanhoidon konservatiivisella ja psykiatrian palvelualueella hoitopääsy toteutuu hoitotakuulainsäädännön mukaisesti. Hoitoa odottavien keskimääräinen odotusaika oli 26 vuorokautta.

Kardiologian integraatio eteni kahdessa vaiheessa. 1.1.26 yhdistettiin maakunnan erillisenä ostopalveluna tuotettu ja 1.3.2026 alkaen Jyväskylän alueen lähikardiologinen toiminta Sydänsairaalan tuottamaksi erikoissairaanhoidon palveluksi. Geriatrian integraatiota edistettiin alkuvuoden aikana ja tämän muutoksen tavoiteaikatauluna on 1.5.2026.

Mielenterveys ja päihdepalveluiden integraatiota valmisteltiin ja tavoitteena on toimintojen yhdistäminen 1.4.2026. Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut muodostavat jatkossa yhden palveluyksikön konservatiivisella ja psykiatrisella palvelualueella. Osana mielenterveys- ja päihdepalveluiden ja psykiatrian integraatiota tarkoituksena on ollut vähentää ostopalvelulääkäreiden käyttöä psykiatrialla. Psykiatrien työnkuva ja vastuita on selkeytetty. Onnistuneen oman rekrytoinnin avulla psykiatriapula helpottui ja ostopalvelulääkäreiden käyttöä on voitu vähentää suunniteltuakin enemmän.

Operatiivisen erikoissairaanhoidon palvelualueella jatkettiin v. 2025 aloitettuja toimenpiteitä kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn saattamiseksi lain vaatimalle tasolle. Virka-aikaisen kapasiteetin lisäyksillä ja toimintatapamuutoksilla jonoihin saatiin pitkäkestoinen vaste. Lisätyötä on vähennetty talousarvion mukaisesti ja käytetty enää ortopedialla hoidon arvioon ja silmätaudeilla kaihileikkaukseen tai muun, vakavan silmätautihoitoon pääsyn varmistamiseen. 31.3.26 ortopedian jonossa hoidon arvioon on 298 ja silmätaudeille hoitoon pääsyä odottaa 540 potilasta yli hoitotakuurajan. Korkeimmillaan 2025 vastaavat luvut olivat 581 ja 825. Q1 silmätaudeilla palveluseteliostot olivat 156 t€, kaihileikkaus ostopalvelut 218 t€, ja oma lisätyö (JST oy) 110 t€ ja muut 9 t€. Ortopediassa jonon purkua tehtiin lisäpoliklinikkana 40 t€. Hoitojonoa on purettu ylittämättä talousarviota.

Vatsan alueen täyhystystoiminta keskitetään jatkossa uuteen erikoissairaanhoidon endoskopiayksikköön. Valmistelevat toimet on viimeistelty alkuvuoden aikana ja toiminta käynnistyy 1.4.26. Organisaatiomuutoksen lisäksi on tehty toiminnan päivitys valtakunnalliseen hoitosuositukseen ja uuteen strukturoituun lähetekäytäntöön, jonka perusteella täyhystysten tarpeen odotetaan merkittävästi (30–50 %) vähenevän.

Talouden toteuma

Terveydenhuollon vastuualueen tammi-maaliskuun ulkoisten kulujen ja tuottojen toimintakatteen toteuma on -106,262 miljoonaa euroa, mikä on 11,22 miljoonaa euroa vähemmän kuin jaksolle jaksotettu talousarvio. Toimintakulut toteutuivat 7,179 M€ talousarviota pienempänä ja toimintatuotot puolestaan 4,071 M€ talousarviota suurempina.

Vastuualueen vuodelle 2026 suunnitellut sopeuttamistoimenpiteet ovat kumulatiivisesti säästäneet 2.587 M€. Tavoitteena on 19.6M€ säästövaikutus, mikä ennusteen mukaan tullaan vuoden aikana saavuttamaan.

Terveydenhuollon vastuualueen talouden toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 1,16 M€ ylijäämäisenä johtuen erikoissairaanhoidon painottuvista lisäsopeuttamistoimenpiteistä, joita arviointiryhmä on edellyttänyt annetussa toimenpide-ehdotuksessa. Lisäsopeutustoimenpiteet huomioidaan osana keväällä päätöksentekoon esitettäviä talousarviomuutoksia.

Palvelutuotannon tukipalvelujen vastuualuejohtajan katsaus

Palvelutuotannon tukipalvelujen ensimmäinen vuosineljännes toteutui toiminnan ja talouden osalta suunnitellusti. Kaikki talousarvioon kirjatut sopeuttamistoimenpiteet on käynnistetty ja lisätoimenpiteitä on suunniteltu ennakoivasti. Tukipalvelujen vastuualueen osalta voimakkaimmat tehostamistoimet ja toiminnan integraatio kaikilla palvelualueilla on tehty jo edellisinä vuosina, mikä auttaa talouden hallinnassa.

Vuoden 2026 kolme keskeisintä painopistealuetta ovat

- Palveluverkko 2 toimeenpano tukipalvelujen osalta
- Kustannustehokkaiden tukipalvelumallien analysointi ja käyttöönotto
- Valmistautuminen hankintalain muutokseen: suunnitelma siitä missä tukipalveluita tuottavissa yhtiöissä Hyvinvointialue on mukana vuonna 2027, kun sidosyksikkö hankintalainsäädäntö muuttuu

Palveluverkko 2 toimeenpanon viivästyminen korvaavia toimenpiteitä ovat mm Korpilahden kuumennuskeittiön lakkauttaminen, lyhytaikaisten poissaolojen sijaistuskäytäntöjen muutokset (ensimmäiselle päivälle ei hankinta sijaista), apuvälineiden varastomäärien optimointi sekä joidenkin tekniikan toimintojen siirtäminen palveluntuottajalta hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi.

Kustannustehokkuutta haetaan edelleen toimintatapoja kehittämällä. Välinehuollon osalta tämä tarkoittaa lähinnä henkilöstönkäytön tehostamista entisestään sekä kuljetusvälien pidentämistä. Puhtaus- ja ruokapalveluissa on kustannusanalyysien pohjalta tarkasteltu palveluntuottamisen tapoja. Hoitotyön kanssa on arvioitu kohteita, joissa tukipalvelutehtävät kannattaa siirtää kokonaan puhtaus- ja ruokapalveluille. Samassa yhteydessä on irtisanottu siivouksen- ja In-house ruokayhtiöiden ostopalvelua ja siirretty hoitotyöstä tehtäviä ja resurssia tukipalveluille.

Esimerkkinä pienestä, mutta pitkällä aikavälillä suuresti vaikuttavasta toimenpiteestä on ruokapalveluiden tuotetilausvalikoiman supistaminen. Tuotetilauksilla tarkoitetaan yksiköiden muita kuin ateriatilauksia. Valikoiman rajauksessa on käytetty perusteena tuotteiden hintaa, pakkauskokoa sekä tilausmääriä. Valikoimassa on edelleen tuotteita, joita käyttäen ateriat muodostavat ravitsemussuosituksen mukaisen kokonaisuuden erilaiset erityisruokavaliot huomioiden.

Talouden toteuma

Palvelutuotannon tukipalvelujen kirjanpidon mukainen toimintakatteen toteuma oli 21,4 miljoonaa euroa, mikä on 1,5 miljoonaa euroa jaksotettua talousarviota parempi. Koko vuoden toimintakatteen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisena 91,7 miljoonaa euroa.

Epävarmuutta talouteen tuo Lähi-idän sota, mikä aiheuttaa hintojen nousua, raaka-ainepulaa sekä korkotason heilahtelua. Korkotasolla on erityisen suuri merkitys lääkintätekniikan leasingmaksuihin.

Henkilöstökulut ovat n puolet vastuualueen kuluista, joten henkilöstönkäytön suunnittelu on jatkuvan tarkastelun kohteena. Lomautukset on aloitettu ja ne tulevat toteutumaan suunnitellusti. Viime vuoden talousarvio yhteistoimintamenettelyssä päätettiin palveluverkko 2:n aiheuttavien toimipiste muutoksien henkilöstövaikutuksista. Tukipalvelujen osalta kaikki päätökset on viety toteutukseen. Kuulemis- sekä toimipistemuuotoskeskusteluja on käyty yhteensä 44 henkilön kanssa. 4 henkilöä on irtisanottu ja toimipistemuuotuksista on kerrottu 41 henkilölle.

Henkilöstökatsaus

Tammi-maaliskuun henkilöstömenojen toteutuma oli 159,7 M€, mikä on 1,2 M€ eli 0,7 % enemmän kuin vuoden 2025 vastaavan ajankohdan toteutuma. Tämänhetkisen toteuman mukaan henkilöstömenot ovat 6,9 % (11,9 M€) alle ko. ajankohdan talousarvion. Koko vuoden ennusteen mukaan henkilöstömenot toteutuisivat 0,4 % (2,9 M€) alle talousarvion. Lomautusten ja sitä vastaavien säästösyistä otettujen palkattomien vapaiden säästövaikutus henkilöstömenoissa on ollut alkuvuoden aikana 0,5 M€.

HYVTES:n mukainen 0,4 prosentin paikallinen järjestelyerä 1.11.2025 alkaen maksettiin takautuvasti maaliskuussa. Alkuvuonna 2026 SOTE- ja lääkärisopimuksissa ei tullut voimaan uusia järjestelyvaraeriä. SOTE-sopimuksessa palkkavaikutukset johtuivat aiemmin sovitun paikallisen erän siirtämisestä, jota kompensoitiin määräaikaisilla prosentuaalisilla palkanlisillä. Lääkärisopimuksessa erien siirtämisestä johtuneet kertakorvaukset oli maksettu jo vuonna 2025, eikä alkuvuonna 2026 syntynyt tätä koskevia palkkavaikutuksia. Paikallisten erien siirtymisestä maksettiin tammikuussa joulukuun 2025 kokonaisansioihin perustuva kertakorvaus, ja huhtikuussa maksetaan tammi–maaliskuun 2026 ansioihin perustuva kertakorvaus (SOTE 2,0 %, HYVTES 1,0 %). Tasopalkkauudistuksen valmistelu on alkuvuonna 2026 käynnistynyt perustamalla SOTE-sopimusta ja HYVTES:iä koskevat paikalliset palkkaustyöryhmät, joissa valmistellaan uuden tasopalkkajärjestelmän paikallista käyttöönottoa.

Vuoden 2026 ensimmäisellä neljänneksellä syksyllä 2025 käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen toimeenpano näkyi lomautusten sekä lomautuksen vaihtoehtoisten ratkaisujen valmisteluna. Esihenkilöitä ohjattiin laatimaan poissaolojen kokonaissuunnitelmat vuodelle 2026, mukaan lukien lomautukset, lomarahavapaat ja säästösyistä palkattomat vapaat. Hyvinvointialueen kahdeksan yhteistoimintaneuvottelua käynnistyivät helmikuussa. Neuvottelujen taustalla ollut johtamisjärjestelmän arviointiprojekti keskeytettiin maaliskuussa, minkä vuoksi neuvotteluja ei jatkettu, vaan ne päätettiin yhteisymmärryksessä työnantajan ja henkilöstön edustajien kesken. Lisäksi vuoden 2026 alusta lukien toimeenpantiin määräaikaisia muutoksia SOTE-sopimuksen, HYVTES:n ja Lääkärisopimuksen paikallisiin sopimuksiin ja lisätöiden korvauksiin siten, että korvaustasoja alennettiin osana talouden sopeuttamistoimia. Koko organisaatiota koskeva täyttölupamenettely on edelleen voimassa, ja siinä huomioidaan uudelleensijoitettavat henkilöt.

Vakituisia rekrytointeja oli tarkastelujaksolla selvästi vähemmän haussa kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana, 1–3/2026: 64 tehtävää (1–3/2025: 292 tehtävää), 1–3/2026. Avoimia tehtäviä täytettiin ensisijaisesti organisaation uudelleensijoitettavilla työntekijöillä, erityisesti lähihoitajan ja sairaanhoitajan tehtävissä. Hakumenettelyssä olleet tehtävät painottuivat määräaikaisiin hoidon ja hoivan kesäsijaisuuksiin. Lisäksi muu rekryointitarve painottui lääkäreihin, sosiaalityöntekijöihin ja psykologeihin. Henkilöstön saatavuus avoimena oleviin tehtäviin oli kokonaisuutena erittäin hyvä.

Varahenkilöstössä on alkuvuoden ajan otettu pilottina käyttöön uutta sijaisenhaun järjestelmää. Sotenderissa on mahdollista hakea saman järjestelmän sisällä sekä varahenkilöitä, että keikkalaisia. Järjestelmän käyttöönotto on edellyttänyt laajoja henkilöstön koulutuksia ja tiivistä palveluiden tukemista uuden järjestelmän käytössä. Lisäksi järjestelmän markkinointi

ulkopuolisille keikkalaisille ja mukaan hakeutuneiden keikkalaisten haastattelut ovat työllistäneet huomattavasti. Tämä työ jatkuu olettavasti vielä pitkään loppuvuoteen. Palveluverkko 2: n toimeenpanoon varautuminen on osin hidastanut avoimien toimien täyttämistä, minkä henkilöstön määrä on ollut alkuvuoden aikana vajaat 10 alempi, kuin vuoden 2025 loppupuolella. Uudelleen sijoitusten edetessä tilanne todennäköisesti korjautuu kesään mennessä.

Maaliskuun lopussa henkilömäärä oli vähentynyt 485 henkilöllä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan ollen 12 281, joista 10 240 oli vakinaisia ja 2 042 määräaikaista. Henkilöstömäärä väheni kaikilla toimialoilla: konsernipalveluissa vähennystä oli 40 henkilöä (v. 2026: 1 701, joista 1477 vakinaista ja 225 määräaikaista), pelastustoimessa 5 henkilöä (v. 2026: 279, joista 256 vakinaista ja 23 määräaikaista) ja sotepalveluissa 441 henkilöä (v. 2026: 10 301, joista 8 508 vakinaista ja 1793 määräaikaista).

Tammi–maaliskuussa sairauspoissaoloja oli yhteensä 4 369 kalenteripäivää vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana (2026: 55 528 kpv, 2025: 59 897 kpv). Sairauspoissaoloja kertyi keskimäärin 19,0 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohden (2025: 19,8 kpv/htv). Pelastuslaitoksessa sairauspoissaolot lisääntyivät, ja sairauspoissaoloprosentti nousi 3,14 prosentista 4,14 prosenttiin (11,7 kpv/htv → 16,6 kpv/htv). Muilla toimialoilla sairauspoissaolot puolestaan vähenivät: konsernipalveluissa sairauspoissaoloprosentti oli 5,05 prosenttia (2025: 5,40 %) ja sairauspoissaolot 19,1 kpv/htv (2025: 20,3 kpv/htv), ja sotepalveluissa vastaavasti 4,98 prosenttia (2025: 5,17 %) ja 19,1 kpv/htv (2025: 20,0 kpv/htv).

Mitä kuuluu? – työhyvinvointikyselyn 2025 tuloksia on käsitelty työyhteisöissä ja kehittämissuunnitelmia laadittu alkuvuoden aikana. Nopeaa ns. pulssikyselyä on valmistelu ja tavoitteena on ottaa se käyttöön kevään aikana osaksi Fokus-raportointia.

Talouskatsaus

Tammi-maaliskuun 2026 tulos toteutui 31,1 miljoonaa euroa ylijäämäisenä, mikä on edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan (1–3 2025, 6,8 M€) verrattuna 24,3 miljoonaa euroa parempi. Toimintakulut -321,99 miljoonaa euroa ovat 93 % kaudelle jaksotetusta talousarviosta ja 4 % edellisvuoden toteumaa (1–3 2025, 336 M€) vähemmän. Toimintakuluista erityisesti palveluostot ovat toteutuneet jaksolla edellisvuoden vertailukautta pienempänä, -9 %.

Ensimmäisen vuosineljänneksen perusteella koko vuoden tuloksen osalta ennustetaan 4,1 miljoonan euron ylijäämää. Osaltaan tähän vaikuttaa valtion yleiskatteisen rahoituksen muutos, joka on 18.12.2025 rahoituslaskelman perusteella talousarviossa huomioitua 2,5 miljoonaa euroa suurempi. Ylijäämäennusteesta 0,36 miljoonaa euroa syntyy konsernipalveluiden toimialan ennusteesta ja 1,16 miljoonaa euroa syntyy terveydenhuollon palveluiden vastualueen ennusteesta.

Vuosien 2023–2025 kumulatiivisen alijäämän 308 miljoonaa euroa kattamisen suunnitelmaa tarkennetaan vuoden 2026 kevään muutostalousarvion yhteydessä taloussuunnitelma kauden osalta. Alijäämien kattamiseen tähtäävä pitkän aikavälin toimenpideohjelma päivitetään samassa yhteydessä.

Tammi-maaliskuun ulkoisten toimintatuottojen toteuma 33 miljoonaa euroa on 19,4 % koko vuoden talousarviosta ja 1,5 % edellisvuoden vastaavaa toteumaa parempi (1–3 2025, 322,5 M€). Asiakasmaksutuotot ovat kertyneet kaudelle jaksotetun talousarviota paremmin, myös myyntituotot, eli hoito- ja hoivapalveluiden laskutus muilta hyvinvointialueilta ja muilta toimijoilta on toteutunut jaksotettua talousarviota parempana.

Raportointikauden ulkoisten toimintakulujen kertymä 205,5 miljoonaa euroa (22,4 % TA26), on 4,2 % edellisvuoden vastaavaa toteumaa pienempi (1–3 2025, 213,1 M€). Kasvua edellisvuodesta on henkilöstökustannuksissa, +0,7 %, kun taas palveluostot ovat toteutuneet edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa pienempänä. Palveluostojen muutos on 10,5 miljoonaa euroa, -8,8 % edellisvuoden vertailuluvusta. Palveluostojen vähenemisen taustalla on sekä sopeuttamistoimenpiteiden eteneminen, että edellisvuonna toteutuneet liikkeenluovutukset. Lisäksi ostojen kirjaamisen käytänteisiin on tullut muutos, kun laskujen jaksottamista on parannettu kuukausikirjanpidossa. Koko vuoden ennusteen mukaisesti ulkoisten toimintakulujen odotetaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisena.

Lomapalkkavelan kehitys raportointikaudella verrattuna maaliskuun 2025 tilanteeseen on noin -0,3 miljoonaa euroa. Lomapalkkavelkakirjauksen lopullinen summa vahvistuu tilinpäätöksen yhteydessä. Vertailu edelliseen vuoteen kertoo tarkastelujaksolta, että vanhoja lomiamia on saatu pidettyä edellisvuotta enemmän, mikä pienentää lomapalkkavelan määrää.

Koko vuoden tulosenusteessa huomioidaan kulujen ja tuottojen eriaikainen painottuminen kuukausille. Erityisesti kesäkuu ja joulukuu toteutuvat kulujen osalta raskaina. Alkuvuoden ylijäämäinen tulos tuovat tähän kuukausittaiseen vaihteluun loppuvuotta kohden puskuria.

Tuloslaskelma (1000 €)	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Ennuste 2026	Poikkeama ENN-TA/M	Toteuma 1-3/2025	Toteuma 1-3/2026	Muutos 1-3 (2025-2026)	Muutos-% 1-3 (2025-2026)
TOIMINTATUOTOT	187 341	169 752	172 459	2 708	32 510	33 000	490	1,5
Myyntituotot	32 678	28 812	29 111	299	2 662	4 679	2 018	75,8
Maksutuotot	104 671	104 366	105 270	904	21 229	20 605	-624	-2,9
Tuot ja avustukset	30 504	20 564	22 086	1 522	5 188	4 644	-544	-10,5
Muut toimintatuotot	19 488	16 009	15 991	-18	3 431	3 072	-359	-10,5
TOIMINTAKULUT	-1 475 082	-1 438 175	-1 439 347	-1 172	-336 037	-321 989	14 048	-4,2
Henkilöstökulut	-714 378	-727 227	-724 339	2 888	-158 522	-159 708	-1 186	0,7
Palvelujen ostot	-536 671	-488 873	-493 698	-4 825	-119 073	-108 575	10 498	-8,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-97 364	-99 146	-99 079	67	-24 730	-24 360	370	-1,5
Avustukset	-30 399	-27 522	-27 533	-11	-7 138	-6 139	999	-14,0
Muut toimintakulut	-96 271	-95 407	-94 698	709	-26 573	-23 206	3 367	-12,7
TOIMINTAKATE	-1 287 742	-1 268 423	-1 266 888	1 536	-303 526	-288 989	14 537	-4,8
VALTION RAHOITUS	1 271 292	1 307 800	1 310 331	2 531	317 852	327 583	9 731	3,1
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-8 123	-11 500	-11 500	0	-411	-629	-218	52,9
VUOSIKATE	-24 572	27 877	31 943	4 067	13 914	37 965	24 051	172,9
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-28 242	-27 877	-27 877	0	-7 117	-6 845	272	-3,8
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT/SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	0	0	0	0	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-52 814	0	4 067	4 067	6 797	31 120	24 323	357,9

Taulukko 4: Talouden toteuma 1–3 2026 (ulkoiset) ja tilinpäätösennuste

(1000 €)	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Tilinpäätös ennuste 2026	Ennustettu poikkeama 2026	Muutos TPE 2026-TP 2025	Toteuma 1-3/2025	Toteuma 1-3/2026	Muutos 1-3 (2025-2026)	Muutos-% 1-3 (2025-2026)
TOIMINTAKATE	-1 287 742	-1 268 423	-1 266 888	1 536	20 854	-303 526	-288 989	14 537	-4,8
1 Konsernipalvelut	-10 682	-6 928	-11 113	-4 185	-431	-20 723	-655	20 067	-96,8
10 Strateginen johtaminen ja järjestäminen	-11 124	-10 477	-11 128	-651	-4	-5 433	-1 704	3 729	-68,6
11 Johtamisen tukipalvelut	-1 320	1 750	1 563	-187	2 883	310	1 441	1 131	364,5
12 Palvelutuotannon tukipalvelut	1 761	1 798	-1 548	-3 347	-3 309	-15 600	-393	15 207	-97,5
2 Pelastustoimi	-28 744	-29 389	-29 379	10	-635	-6 952	-6 520	432	-6,2
20 Keski-Suomen pelastuslaitos	-28 744	-29 389	-29 379	10	-635	-6 952	-6 520	432	-6,2
3 Sosiaali- ja terveystoimi	-1 248 316	-1 232 106	-1 226 396	5 710	21 919	-275 846	-281 813	-5 967	2,2
30 Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystoimi	-195 767	-182 160	-181 964	196	13 803	-44 870	-42 212	2 658	-5,9
31 Ikäntyneiden ja vammaisten palvelut	-421 140	-412 318	-410 486	1 833	10 654	-90 652	-96 002	-5 349	5,9
33 Terveystoimen palvelut	-629 913	-635 843	-632 163	3 680	-2 250	-140 274	-143 957	-3 684	2,6
34 Sosiaali- ja terveystoimen yhteiset	-1 496	-1 785	-1 783	2	-288	-51	358	408	-805,2

Taulukko 5: Toimintakate sitova taso vastuualuittain (ulkoiset ja sisäiset erät)

Sopeuttamistoimenpiteiden edistyminen

Talousarvioon 2026 sisältyvän talouden sopeuttamisohjelman toimenpiteitä seurataan osana Fokus-raportointia kuukausittain. Tammi-maaliskuun raportointikaudella sopeuttamistoimenpiteitä on kirjattu toteutuneeksi 10,8 miljoonaa euroa, mikä on 96,4 % kaudelle jaksotetusta tavoitteesta ja 18 % koko vuoden tavoitteesta (58,5 M€). Sopeuttamistoimenpiteiden toteuttaminen on käynnistynyt hyvin vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Palveluverkkopäätöksen toimeenpanon pieni viivästyminen on osaltaan vaikuttanut myös sopeuttamistoimenpiteiden käynnistymiseen.

Talouden sopeuttamistoimenpiteiden etenemistä seurataan osana hyvinvointialueen toiminnan ja talouden seurantamalli Fokusta kuukausittain. Toimenpiteiden toimeenpanoa ja säästötavoitteiden toteutumista seurataan eri organisaatiotasoilla ja mahdollisten ennustepoikkeamien osalta tuotetaan jatkuvaa operatiivisen toiminnan johtopäätöksiä. Toimintamallin mukaisesti kokouksissa seurataan säännöllisesti edellisessä kokouksessa todettujen toimenpiteiden toteutumista ja aikataulua.

Seurantaraporteilla toimenpiteiden taloudelliset tavoitteet on jaksotettu, millä pyritään huomioimaan eri toimenpiteiden ajoittuminen eri kuukausille. Esimerkiksi henkilöstökulujen sopeuttamisen osalta alkuvuonna on seurattu lomautusten ja säästötoimenpiteisiin liittyen palkattomien vapaiden toteutumista. Koko vuodelle esitetystä tavoitteesta 2 miljoonaa euroa on toteutunut raportointikaudella noin 0,5 miljoonaa euroa. Vastaavasti lomapalkkavelan pienentymiseen tähtäävät toimenpiteet kirjataan vasta joulukuun toteumaan, joten niitä ei vielä kirjata toteutuneeksi tammi-maaliskuun raportointikaudelta. Neljännesvuosikatsauksen liitteenä esitetään Fokus-toimenpidekorttien seurantaraportti.

	Tavoite 1 000 € koko vuosi 2026	Toteuma 1 000 € 1-3/2026	Tot- %
Konsernipalvelut	16 279	3 843	24 %
Pelastustoimi	480	80	17 %
Sosiaali- ja terveystoimet	41 729	6 497	16 %
Yhteensä	58 488	10 420	18 %

Taulukko 6: Sopeuttamistoimenpiteiden toteuma 1–3 2026 toimialoittain

Investointien toteutuminen

Hyvinvointialue on hakenut muutosta vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttamiseksi. Hyvinvointialue sai lainanottovaltuuspäätöksen vuosien 2026–2029 investointisuunnitelman toteuttamiseen 12.2.2026. Lainanottovaltuutta myönnettiin 69,08 miljoonaa euroa. Investointisuunnitelmaan osasuunnitelmiin on saatu hyväksyvät päätökset ministeriöiltä (STM, SM) vasta huhtikuussa, joten vuoden 2026 investointeja ei ole voitu ensimmäisen vuosineljänneksen aikana käynnistää. Tämän vuoksi vuoden 2026 talousarvion investointiosassa on toteutunut pääosin vuoden 2025 investointisuunnitelmalta siirtyneitä investointikohteita.

Vuoden 2026 talousarvion investointiosassa on varattu 27,1 miljoonaa euroa taseinvestointeihin. Investoinneista kaudella 1–3 2026 on toteutunut 1,7 miljoonaa euroa. Tämä johtuu osin investointien käynnistämisen lykkäytymisestä ja toteuman siirtymisestä seuraavalle vuodelle.

Investointisuunnitelma (1000 €)	TA 2026	TOT 1-3/2026	ENN 4-12/2026	ENN 2026
Pysyvät vastaavat	27 076	1 742	25 334	27 076
Rakennukset	9 940	972	8 968	9 940
Laitte- ja kalustohankinnat	5 169	206	4 963	5 169
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	10 967	564	10 403	10 967
Muut investoinnit	1 000	-	1 000	1 000
Laajakantoiset investoinnit	-	-	-	-

Tiedot esitetty talousarvion investointiosan perusteella

Taulukko 7: Investointien toteuma 1–3 2026

Rahoitusosan toteutuminen

	TA 2026	TOT 1-3/2026
1 000 €		

TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Toiminnan rahavirta	27 877	37 965
Vuosikate	27 877	37 965
Investointien rahavirta	-27 076	-1 742
Investointimenot	-27 076	-1 742
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	801	36 223

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA

Lainakannan muutokset	-36 062	-85 787
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	21 290	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-27 100	-5 787
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-30 252	-80 000
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	43 084
Rahoituksen rahavirta	-36 062	-42 703
Rahavarojen muutos	-35 261	-6 480